ՀՈԲԵԼՅԱՆ

«ԻՐ ԹՈՐԻԱՅԻՑ ԼԱՎ ՏԵՂ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ ՉԿԱ»

- Բջջային հեռախոսիս լղարիկ գումարը դեռ չսպառած՝ հայտնեմ, որ լրացել է մեր շրջանի լավագույն ուսուցիչներից մեկի՝ Տարիել Սեխլյանի ծննդյան վաթսուն եւ մանկավարժական գործունեության քառասուն տարին: Այս հրաշալի առիթով կուզենայի, որ դու հանդես գայիր ակնարկով,- լսափողի մեջ լսվում է «Արշալույս» թերթի խմբագիր Մանուկ Կարախանյանի ձայնը:

Ինքնասիրությունս, անշուշտ, շոյված է՝ մեծապես շնորհակալ եմ: Եվ ակամայից ժպտալով՝ հուշերիս կծիկն եմ քանդում:

...Հազար ինն հարյուր վաթսունինը թվականի հունվարի քսանն է: Մեր՝ այն ժամանակ Բոգդանովկայի (այսօր՝ Նինոծմինդա) հայկական միջնակարգ դպրոցի մարզադահլիճում ուրրոէ սկիզբ կառնի մաթեմատիկայի հանրապետական օլիմպիադայի շրջանային փուլը: Մի տեսակ անհանգիստ հոգեվիճակի մեջ ներքաշված՝ ամբարտավան ու հպարտ «տանտերերս», վերեւից նայելով գյուղերից շրջկենտրոն եկած մեր վեհերոտ հասակակիցներին, $X^3 + X^2 - 392=0$ բարդագույն հավասարման շուրջն ենք գլուխ ջարդում՝ փորձելով այն լուծել ոչ գրաֆիկական եղանակով: Այստեղ է, որ մեզ մոտեցավ Հեշտիայի թիվ 1 միջնակարգ դպրոցը ներկայացնող տղաներից մեկը, որի անունը, ինչպես ծանոթանալուց հետո իմացա, Տարիել էր՝ Սեխլյան Տարիել: Նա էլ իրենն ասաց: Կրքերն է՛լ ավելի բորբոքվեցին: Եվ մինչ հավաքական եզրակացության կհանգեինք, մեզ ներս հրավիրեցին:

Ի վերջո ավարտվեց մաթեմատիկայի օլիմպիադայի շրջանային փուլը: Հոգնաբեկ իններորդ դասարանցիներս արագորեն ցրվեցինք:

Տարիելին վերստին հանդիպեցի 1970-ի հոկտեմբերին, այս անգամ՝ Երեւանում: Խաչատուր Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆակուլտետի նորաթուխ ուսանողի հետ երկար թափառեցինք՝ միմյանց այնքան բան ունեինք պատմելու (իմիջիայլոց, նախորդ տարվա խորանարդ աստիճանի հավասարումն էլ հիշեցինք, որի ոչ գրաֆիկական լուծման բանալին, արդեն իսկ, երկուսիս ուղեղում էլ կար):

Մեր հանդիպումները հետագայում առավել հաճախակի դարձան՝ Տարիելին ու ինձ կապելով մտերմության ամուր թելերով:

Տարիները գլորվեցին աննկատ: Բուհն ավարտելուց հետո, Տարիելը 1974-ին հայրենի եզերք վերադարձավ՝ թողնելով մայրաքաղաքային փայլուն կարիերան: Օրերից մի օր էլ լսեցի, որ մաթեմատիկա եւ ֆիզիկա է դասավանդում իր ծննդավայր Թորիայի դպրոցում:

Անկեղծ ասեմ, որ տարածության ու ժամանակի բազմորոգայթ հեռուներում իմ հին ընկերոջը մի տեսակ մոռացա (ուր է, թե հաղորդակցման ժամանակակից միջոցները լինեի՜ն):

...Շարունակում եմ քանդել հուշերիս կծիկը գալար առ գալար եւ նոր «հայտնագործություն» կատարում:

Ես՝ Երեւանի պետհամալսարանի նախկին մեխմաթցիս, նախախնամության կամոք, աշխատանքի անցա շրջանային «Արշալույս» թերթի խմբագրությունում:

Հազար ինն հարյուր ութսունն էր հյուսվում: Ծառայության լրագրողական պարտականությունս կատարելիս՝ մի օր եղա նաեւ Թորիայի միջնակարգ դպրոցում: Տարիելի հետ կարոտաբաղձ ողջագուրվեցինք, ապա քաշվեցինք կողքի եւ զրույցի բռնվեցինք՝ անցած-գնացած օրերը վերհիշելով: Հետո նստեցինք իրար կողքի եւ ակամայից լարեցինք ունկերը մեր. թեժ ու սահմռկեցուցիչ քաղպարապմունք էր ծավալվում՝ կոմունիստականին բնորոշ միջոցառումներից...

Զանձրալի, ես կասեի՝ հոգի ծվատող ժամերը մի կերպ անցան, փառք Աստծո: Իմ հին ընկեր Տարիելն ու նրա հետ մտերիմ ուսուցիչներից մի քանիսը ինձ ու խմբագրության անխոնջ վարորդ Աշոտին անտառ հրավիրեցին՝ մի պատառ հաց կտրելու: Չմերժեցինք:

Մեր փոքրիկ խումբը հանգրվանեց գյուղի գլխավերեւի սոճուտի փեշի տակից բխող սառնորակ կաթնաղբյուրի շուրթին: Մինչ տղաները «սուփրա» կբացեին, Տարիելի հետ առանձնացանք:

- Եղբայր,- ասացի հենց այնպես,- գյուղ վերադառնալդ արդյոք նահանջ չե՞ս համարում:

- Բնավ... Իմ բարձրիկ Թորիայից լավ տեղ աշխարհում չկա: Ես սիրում եմ իմ աշխատանքը, իմ ընտանիքը, իմ գյուղի մարդկանց՝ խոնջանքի բեռ շալակած շինականին, իմ սաներին, ծեր ու ջահելին... Սիրում եմ իմ հողը, քարն ու քռան, իմ հրաշագեղ անտառը, աղջկական աչքի նման զուլալ մեր աղբյուրը, մեր հուռթի արտերի հասկը, հավք ու թռչնի դայլայլն անուշ... Եվ սերն այդ, հավատա, արյանս բաղադրության մեջ է, իմ երակներում: Դրախտը ամեն մարդ իր ծննդավայրում պիտի փնտրի...

- Ենթադրում եմ, որ ամուսնացել ես,- կանխելով ընկերոջս՝ զրույցն առաջ եմ տանում ես:

- Իհարկե: Կինս՝ Լիդա Մկրտչյանը, մեր դպրոցում ռուսաց լեզու եւ գրականություն է դասավանդում: Հայրական արմատներով թորիացի հայուհի է, մայրականով՝ ստալինգրադցի ռուս: Ամբողջ կյանքն ապրել է Բոգդանովկայում: Բայց առանց մեր քաղցրանուշ գյուղի իրեն պատկերացնել անգամ չի կարող: Փոխադարձ սիրո ամրակուռ հիմքի վրա՝ ընտանիք ենք ստեղծել, երեխաներ ունենք: Հայրս չկա, իսկ մայրս մեզ հետ է ապրում՝ իր ավանդապաշտ կեցվածքը ներդաշնակելով ներկա խելառ ժամանակի հեւքին... Է՜, ախպերս, երջանիկ եմ...

Մինչ Տարիելը խոսքը կավարտեր, մեզ կանչեցին. կաթնաղբյուրի կողքին ծովացած ծիլ ու ծաղկի վրա բացված «սուփրան» մեզ էր սպասում (հարյուր տարի էլ անցնի, Տարիելի մոր՝ Նախշունի ձեռքով թխած փրփուր լավաշը, համադամ «կոխուկ պանիրը» եւ գարու սարթ ու արեւահամ ինքնաթոր օղին չեմ մոռանա):

Ժամերն անցան աննկատ: Մայիսյան շենշող օրը մթնշաղի կապտահմա պատմուճանն է հագնում:

Վարորդ Աշոտը կարգի է գցում խմբագրության հնամաշ «Վիլիսի» շարժիչը. մեր խումբը տունդարձի ճամփան է բռնում:

...Նորից եմ քանդում հուշերիս կծիկը եւ հանկարծ... Բջջայինս զանգում է: «Արշալույսի» խմբագիր Մանուկ Կյուրեղովիչն է՝ իմ պատվական ընկերը:

- Միքայել ջան,- ասում է,-մեր ազնվազարմ Տարիելի տվյալները մանրամասնորեն արդեն վերցրել են, այնպես որ, քեզ քիչ գործ է մնում՝ վաղն արի խմբագրություն...

Սրանով իսկ, հարգարժան խմբագրի զանգազդի հավելյալ մասն էլ է ավարտվում:

...Ես՝ Փոքր Խանչալիի հանրային դպրոցի ուսուցիչ Միքայել Եսոյանս, հաջորդ օրն իսկ՝ առավոտ կանուխ, ներկայանում եմ խմբագրություն, ուր նվաստիս էին սպասում իմ հին ընկեր Տարիել Սեխլյանի ամբողջ հինգ-վեց էջ կազմող տվյալները, որոնք կարդում եմ: Եվ որպեսզի ակնարկս ավարտուն տեսքի գա, անհրաժեշտ եմ համարում քաղել այդ տվյալների որոշ մասը միայն ու դրանք ներկայացնել «Վրաստան» թերթի ընթերցողի ուշադրությանը: Հոգատար ու հնարագետ Մանուկ Կյուրեղովիչին էլ՝ մեծ-մեծ շնորհակալություն:

Եվ այսպես, մի քանի խոսք՝ Տարիելի աշխատանքի մասին:

Մաթեմատիկայի ու ֆիզիկայի բազմափորձ մասնագետը, իր հիմնական գործին զուգահեռ, շուրջ յոթ տարի զբաղեցրել է հարազատ կրթօջախի ուսմասվարի պաշտոնը: Իննսունինինգից հետո դարձյալ շարքային ուսուցիչ էր: Ուսուցիչ՝ իր բոլորանվեր առաքելությամբ, իր կոչումով, իր էությամբ: Ուսուցիչ, որի նշանաբանը միջնադարի մեծ փիլիսոփա Եզնիկ Կողբացու խոսքերն էին. «Եթե անարժանին ինչպես պետք է չես կշտամբում, մի լինի ուսուցիչ...»:

Հպարտանալու այնքան բան ունի Տարիել Սեխլյանը: Նրա հարյուրավոր սաների աստղաբույլում քիչ չեն ինժեներները, մանկավարժները, բժիշկները, գործարար աշխարհի ներկայացուցիչները, հիմնարկձեռնարկությունների ղեկավարները: Նրա սաների մեջ եղել են նաեւ մաթեմատիկայի եւ ֆիզիկայի հանրապետական օլիմպիադաների հաղթողներ, որոնց մտավոր պաշարը խորացնելու գործում այնքան մեծ ներդրում ունի բազմավաստակ ուսուցիչը:

Մի քանի խոսք էլ՝ նրա ընտանիքի մասին:

Տարիել եւ Լիդա Սեխլյանները երեք երեխա են դաստիարակել (առաջ անցնելով ասեմ, որ երեքն էլ բարձրագույն կրթություն են ստացել): Նրանց ավագ որդին՝ Արմենը, մենեջեր է, ապրում եւ աշխատում է Բաշկիրիայի ոստան Ուֆայում՝ զբաղեցնելով տեղի «Նիսսան» ֆիրմայի գլխավոր տնօրենի տեղակալի պաշտոնը: Աղջիկը՝ Մարիան, մանկավարժ է, կրտսեր որդի Հովսեփը՝ իրավաբան:

Վեց թոռ ունեն Սեխլյան ամուսինները (Տարիելը անսքող հպարտությամբ է ասում, որ Մարսելը երգարվեստի մեջ է խորանում հեռավոր Ուֆայում՝ բարձր պահելով զտարյուն հայուհու իր բարի անունը):

Ինչեւէ... Մանուկ Կարախանյանի բազմաէջ տվյալներից այսքանը: Եվ մնում է, որ, միանալով թորիացիներին, ծննդյան 60 եւ մասնագիտական աշխատանքի 40 ամյակների առթիվ շնորհավորենք հայրենի եզերքի նվիրյալ Տարիել Սեխլյանին՝ նրան ցանկանալով երկա՜ր-երկար տարիների կյանք եւ բեղուն գործունեություն...

ՄԻՔԱՅԵԼ ԵՍՈՅԱՆ

Վրաստանի ժուռնալիստների միության անդամ

ՀՈՒՇ - ԵՐԵԿՈ

ԳԵՎՈՐԳ ՍԵՐԱՅԴԱՐՅԱՆ՝ ՆՎԻՐՅԱԼ ՀՈԳԵՎՈՐԱԿԱՆ ՈՒ ՊԱՅԾԱՌ ՄԱՐԴ

Ազգի դիմագիծն ստեղծում են նաեւ նրա անխոնջ ծառաները: Այս ճշմարտության շնորհակալ արձագանքն էր Վիրահայոց թեմի «Հայարտուն» մշակութային կենտրոնում հունիսի 15-ին տեղի ունեցած երեկոն՝ նվիրված երջանկահիշատակ Տեր Գեւորգ արքեպիսկոպոս Սերայդարյանի մահվան տասնամյակին: Երեկոն Վիրահայոց թեմի աջակցությամբ նախաձեռնել էր Վրաստանի հայ գրողների «Վերնատուն» միության Թբիլիսյան կազմակերպությունը: Միջոցառումը վարում էր հայոց լեզվի եւ գրականության բազմամյա մանկավարժ, Գեւորգ Սերայդարյանի կողմից հիմնադրված, Թբիլիսիի Սուրբ Եղիա մարգարեի անվան հայկական կիրակնօրյա դպրոցի առաջին ուսուցչուհի Ռոզա Ջոհրաբյանը:

Ոգեկոչման երեկոն, որ երախտիքի դրսեւորում էր երեք տասնամյակ (1973-2002թթ.) Վրաստանի հոգեւոր թեմը առաջնորդող Գեւորգ Սերայդարյանի հիշատակի հանդեպ, ներկաներին ստիպեց հիշել նրա երկրային կյանքի ուսանելի գործերը:

1972թ. Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի կոնդակով, Գեւորգ Սերայդարյանը նշանակվել էր Վրաստանի հայոց առաջնորդական տեղապահ, իսկ 1973-ից առաջնորդել Վիրահայոց թեմը, նույն թվականին ձեռնադրվել եպիսկոպոս: 1995-ից Գերագույն հոգեւոր խորհրդի անդամ էր: 1971թ.-ից Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի պաշտոնական օրացույցների կազմման պատասխանատվությունը վստահվել էր տոմարագիտության ասպարեզում իրեն հավասարը չունեցող Գեւորգ Սրբազանին: Ռոզա Ջոհրաբյանը եւ կիրակնօրյա դպրոցի սաներն իրենց ելույթներում ներկայացրին Գեւորգ արքեպիսկոպոսի կյանքի արգասավոր, օրինակելի էջերը:

Իր երկարամյա գործունեության ընթացքում, Գեւորգ Սերայդարյանը հայապահպան ու ազգապահպան բազում գործեր է կատարել: Նրա ղեկավարությամբ վերանորոգվել են հայկական եկեղեցիներ, մարմարապատվել Թբիլիսիի Առաջնորդանիստ Սուրբ Գեւորգ եկեղեցու բեմահարթակը, որի վերականգնողական աշխատանքների ընթացքում, ներկի շերտի տակ, հայտնաբերվել են հայ նշանավոր նկարիչ Հովնաթան Հովնաթանյանի (1730-ական-1801/1802 թթ.) տասնվեց մեծադիր որմնանկարները:

Ահա շուրջ քսան տարի կրթվում, ազգային արմատներին է վերադարձվում Թբիլիսիի հայ ռուսախոս շերտը: Ինչպես նշեց Ռ.Ջոհրաբյանը, դպրոցի սաներից շատերն այսօր մեր համայնքի մշակույթի, հասարակական ու գործարար կյանքի ակտիվ երիտասարդներն են:

Հայաստանի հոգեւոր մամուլում հրատարակվել են Սերայդարյանի հեղինակած կրոնի պատմությանն ու տոմարագիտությանը նվիրված բազում արժեքավոր եւ մնայուն աշխատանքները:

Մեր առջեւ հառնեց անբասիր բարությամբ, ծառայասիրությամբ, մանկական անկեղծությամբ, մահկանացուի ազնվագույն հատկանիշերով վիրահայ համայնքում ճանաչում գտած ու նման լուսապսակով հիշվող Գեւորգ Սերայդարյանը:

Տեսաժապավենը, իր հերթին, ներկաներին պատմեց Սերայդարյան հոգեւոր առաջնորդի՝ Վրաստանում Գարեգին Առաջին կաթողիկոսի հետ հանդիպման եւ մեր երկրի համար դժվարագույն այն տարիներին հայ մշակույթի, կրթության զարգացման ու հավատքի ամրապնդման համար հնարավորինս մատուցած ծառայությունների, այն ծանրակշիռ լումայի մասին, որ ներդրվեց հայ-վրացական բարիդրացիական հարաբերությունների պահպանման գործում:

Երեկոյին ելույթ ունեցան Սուրբ Գեւորգ եկեղեցու հոգեւոր հովիվ Հուսիկ քահանա Ղուշչյանը, Վրաստանի հայ գրողների «Վերնատուն» միության նախագահ Գեւորգ Սնխչյանը, «Հայարտուն» կենտրոնի ծառայության ղեկավար Սուսաննա Խաչատրյանը, Վրաստանի հայ երաժիշտների միության նախագահ Արտյոմ Կիրակոզովը: Սերայդարյանի մասին նրանց անձնական հուշերը լույս սփռեցին նաեւ Հոգեւոր առաջնորդի մարդկային կերպարին: Գեւորգ Սերայդարյանի լուսավոր շիրմի առջեւ, կիրակնօրյա դպրոցի սաների անունից, խոնարհում բերեց դպրոցի 2001-2002 ուստարվա շրջանավարտ Թամարա Սոլոմոնովան: Արամ Խաչատրյանի «Տոկատտայի» կատարմամբ երեկոյին իր մասնակցությունը բերեց նաեւ վիրահայ ճանաչված երաժիշտ, դաշնակահար, միջազգային մրցույթների դափնեկիր Եսայի Աբովյանը:

Իր խոնարհումը բերելով Գեւորգ Սերայդարյանի հիշատակին եւ մասնավորապես արժեւորելով նրա, իբրեւ հոգեւորական-մտավորական, տոմարագիտության ուղղությամբ վաստակը՝ Վիրահայոց թեմի առաջնորդ Վազգեն եպիսկոպոս Միրզախանյանն իր խոսքում ընդգծեց հետեւյալը. «Վերաստանձնելով այդ բարի մարդու ավանդն այս թեմում՝ մենք պիտի շարունակենք միասին աճեցնել, զարգացնել թեմը, որովհետեւ Հայ Առաքելական Սուրբ եկեղեցին ազգի ողնաշարն է ու մեզ միավորող կառույցը»:

Հայ Առաքելական Սուրբ եկեղեցու անխոնջ մշակ Գեւորգ Սերայդարյանն իր հավերժական հանգիստը գտել է Թբիլիսիի Սուրբ Գեւորգ հայկական եկեղեցու գավթում:

ՋՈՒԼԻԵՏԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Ð²ðò – ä²î²êÊ²Ü ✱ ²ÚÈ²¼²Ü ✱ ÊàðÐàôð¸Üºð

²èàÔæàôÂÚàôÜ

ԼՍՈՂՈՒԹՅՈՒՆ. ԻՆՉՊԵ՞Ս ՍՏՈՒԳԵԼ

Վերջին ժամանակներս սկսել եմ վատ լսել: Գուցե դա ինչ միայն թվո՞ւմ է: Ինչպե՞ս կարելի է ստուգել լսողությունը, եւ ի՞նչն է հանգեցնում դրա կորստին:

Լ.ՆԻԿՈՂՈՍՅԱՆ

Թբիլիսի

Ըստ նորմայի, մարդը պետք է լսի ականջին մոտեցրած ձեռքի ժամացույցի տկտկոցը: Լսողությունն ստուգելու եւս մեկ միջոց. թող որեւէ մեկը կանգնի ձեզանից 6 մետր հեռավորությամբ եւ շշուկով արտաբերի թվանշաններ` 20-ից մինչեւ 100: Եթե լսողությունը կարգին է, դուք պետք է հստակորեն լսեք դրանք: Եթե մարդը չի կարողանում լսել շշուկը, ապա դա ծանր լսելու առաջին աստիճանն է: Երկրորդ աստիճանի դեպքում, նորմալ լսվում է խոսակցությունը, բայց ոչ բոլոր բառերն են հասկանալի: Երրորդ աստիճանի դեպքում, լսելի է լինում, օրինակ, անցնող մոտոցիկլետի ձայնը, սակայն գործնականում, ասենք, անհասկանալի է մնում զրուցակցի ասածը: Այդ դեպքում, անհրաժեշտ է լսանպաստ գործիք:

Լսողության կորուստն արագացնում են նստակյաց կենսակերպը, ճարպով հարուստ սննդամթերքները, արյան մեջ խոլեստերինի մեծ քանակությամբ պարունակությունը:

Այդ ամենը հանգեցնում է աթերոսկլերոզի, իսկ վերջինս, իր հերթին` լսողության նյարդի վնասվածքի, ախտահարման: Արյան շրջանառության խախտումը եւ լսողության նվազումը անմիջականորեն կապված են նաեւ շաքարախտի, հոդաբորբի (արտրիտ), ռեւմատիզմի հետ:

²èàÔæ²Î²Ü

ԱՎԵԼՈՐԴ ՔԱՇԸ ԵՎ ԳԵՆԵՏԻԿԱՆ

Քաշի ավելացման հակում ունեմ, թեպետ եւ դիետա եմ պահպանել, թե մարմնամարզությամբ եմ զբաղվել, ոչինչ չի օգնել: Ասում են` ինչ մոտ այդ հակվածությունը գենետիկական է: Դա, իրո՞ք այդպես է:

Ս.Պողոսյան

Նինոծմինդա

Գենետիկական/ծագումնաբանական գործոններն իրենց դերն ունեն այս հարցում: Գենետիկորեն խոցելի մարդն իրականում ավելի հակված է կորցրած քաշի ձեռքբերմանը:

Մենք երբեմն ուտում ենք, երբ քաղցած չենք, երբ սննդի մի հետաքրքիր գովազդ է հեռուստացույցով, կամ խոհանոցային հեռուստահաղորդում` ախորժելի կերակրատեսակներով, կամ ուտելու ցանկություն է առաջանում` փողոցում գտնվող արագ մատուցվող սննդի կենտրոնների կողքով անցնելիս:

Մինչ մեր այս ժամանակակից կյանքը էլեկտրական բազմաթիվ եւ բազմատիպ սարքավորումներով հարստացնելը, մարդիկ ստիպված էին շարժվել` եփել, մաքրել, լվանալ, հողը մշակել, ճանապարհորդել եւ այլն:

Ժամանակակից միջավայրն հանձն է առել կատարել վերոհիշյալ եւ այլ գործողություններ` դարձնելով ժամանակակից կյանքը գիրանալու բաղադրատոմս: Կարող ես ընտրել նիհարելու ցանկացած ճանապարհ` կենտրոնանալով երկարատեւ փոփոխության վրա: Եթե մարզվում ես եւ առողջ մթերքներով սնվում, ապա ճիշտ հետքի վրա ես գտնվում:

Զբոսնիր մեկ ժամ օրվա ընթացքում, վարժություններ կատարիր: Չես կարող նիհարել, եթե չես այրում ավելի շատ կալորիա, քան ընդունում ես: Վերջ տուր զոհի դեր խաղալուն` հորմոններին, գենետիկային եւ նյութափոխանակությանը մեղադրելուն: Միայն համբերատարություն:

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ Է

ԱՎԱՐՏՎԵ՞Լ Է ԵՐԿՐԻ ՏԱՔԱՆԱԼՈՒ ԴԱՐԱՇՐՋԱՆԸ

Երկրի տաքանալու դարաշրջանն ավարտվում է, եւ սկսվում է ցրտելու դարաշրջանը: Այս մասին հայտարարել է Կոլորադոյի համալսարանի պրոֆեսոր Էնդրյու Սլեյդերը` զեկուցմամբ հանդես գալով երկրաասառնագիտությանը նվիրված միջազգային խորհրդաժողովում:

Քննարկման հիմնական թեմաներից մեկը դարձել է մոլորակի կլիմայական փոփոխությունների վրա սառցոլորտային գոտու ազդեցության հիմնախնդիրը եւ Երկիր մոլորակի կլիմայի ուսումնասիրումն այն գործընթացների հաշվառմամբ, որոնք տեղի են ունենում Արկտիկայում եւ Անտարկտիդայում:

Գիտնականի խոսքով, մեր մոլորակը տակավին 1998-2005 թվականներին անցել է գլոբալ տաքացման բարձրակետը, տաքացում, որը պայմանավորված էր գլխավորապես ամբողջ 20-րդ դարի ընթացքում Արեգակի ինտենսիվության բարձր մակարդակով: Ապագա ցրտեցումը կհանգեցնի ձնասառցային ծածկույթի մակերեսի զգալի մեծացման: «Վերջին տասնամյակում արկտիկական սառցի մակերեսներն զգալիորեն նվազել են: Բայց 2007 թվականից սառցածածկույթը կայունանում է, եւ կընդարձակվի»,- նշել է նա:

ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ

ԵՍ ՆՈՐՄԱ՞Լ ՄԱՐԴ ԵՄ, ԹԵ՞ ՈՉ

Հավանաբար, մեզանից յուրաքանչյուրը կյանքում գոնե մեկ անգամ այս հարցը տվել է ինքն իրեն. «Ես նորմա՞լ մարդ եմ, թե՞ ոչ»: Ինչո՞վ է պայմանավորված այս հարցը, ինչի՞ց է առաջանում միջավայրից չտարբերվելու այդ տենչը, դրանով մտահոգ լինելու տագնապը: Այս եւ նման այլ հարցերի պատասխաններին մենք կփորձենք անդրադառնալ այսօրվա մեր նյութում:

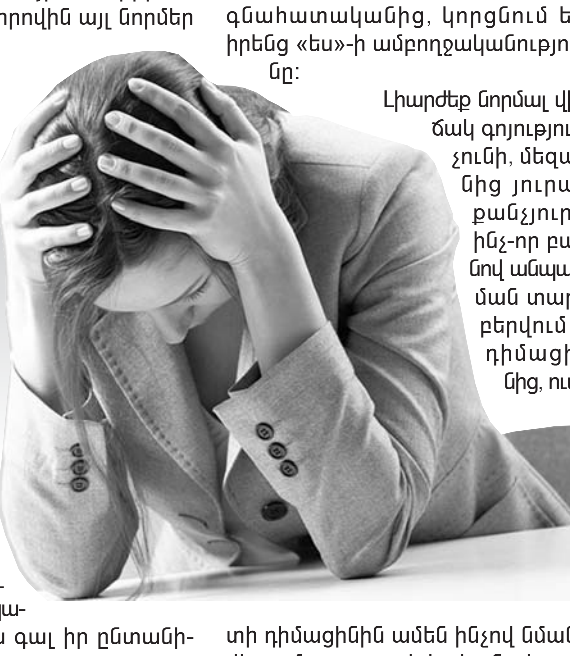

Ո՞ՐՆ Է ՆՈՐՄԱՆ

Երբեմն այս անհանգստության տակ թաքնված կարող է լինել խելագարվելու միտքը: Ո՞րն է նորմայի եւ ոչ նորմայի սահմանը: Հայտնի ավստրիացի հոգեբույժ Ֆրոյդն իր աշխատություններից մեկում նշել է, որ մեզանից յուրաքանչյուրը նորմալ է կիսով չափ: Այսօր նորմալության աստիճանը որոշելու չափանիշը այդքան էլ հստակ չի: Մեր սովորությունները, տարօրինակությունները մեր փորձի, մեր հոգու նշաններն են: Նորմալ մարդն ապրում է իրական կյանքում, ի տարբերություն հոգեկան խնդիրներ ունեցող մարդկանց: Կյանքում միշտ չէ, ուր ամեն ինչ ընթանում է բնականոն ձեւով, եւ դա էլ` նորմայի սահմաններ ի մեջ: Մեզանից յուրաքանչյուրն ինչ-որ բանով տարբերվում է մյուսներից, եւ սա նույնպես նորմա է: Ուստի իրար նման լինելու անհրաժեշտություն բացարձակապես չկա: Լիարժեք նորմալ վիճակն անհասանելի է եւ պատրանք:

«Կարծես ես ունեմ ամեն ինչ երջանիկ լինելու համար, սակայն վատ եմ զգում ինձ, դա նորմա՞լ է»: Այստեղ պետք է առաջին հերթին հստակեցնել. «Ինչո՞ւ եք դուք համոզված, որ երջանկության համար ունեք ամեն ինչ»: Այս հարցին պատասխանելն արդեն ձեզ կօգնի հասկանալ` արդյոք իսկապես դուք ունե՞ք այն ամենը, ինչը ձեզ անհրաժեշտ է: Երբ մարդ իրեն նորմալ չի համարում, ապա դա հոգեկան հավասարակշռության տատանման արդյունք է: Կան հարցեր, որոնք շարունակ առաջանում են. «Ինչպե՞ս եմ ես ապրում», «Ի՞նչ եմ ես ուզում կյանքից», «Ի՞նչ է ինձ հաջողվել կյանքում, ի՞նչ` ոչ»: Հոգեկան ներդաշնակությունն արտաքինի եւ ներքինի միջեւ գոյություն ունեցող փոխհամաձայնեցված կապն է: Մարդն ընդունակ է իր մեջ բացահայտել շատ կետեր իրեն ավելի լավ հասկանալու եւ փոխվելու համար:

ՄԵՐԺՎԱԾ ԼԻՆԵԼՈՒ ՎԱԽ

Մեզանից յուրաքանչյուրն ունի սոցիալական միջավայրում ներգրավվելու, մյուսների կողմից ընդունված լինելու պահանջ: Իրականում սոցիալական միջավայրում ընդգրկվելը բարդ պրոցես է, քանի որ այն ունի իր նորմաներն ու կանոնները: Նորման փոփոխվում է կյանքի տարբեր փուլերին համապատասխան: Օրինակ` դեռահասն անցումային տարիքում ընդունում է բոլորովին այլ նորմեր ու կանոններ, իր հասակակիցների շրջապատում ընդգրկվելու պատճառով նա կարող է դեմ դուրս գալ իր ընտանիքին: Սակայն, անցումային փուլի ավարտելուն պես, դեռահասը կրկին վերադառնում է ընտանիք: Որպես կանոն, մարդու վրա անդրադառնում է այն խմբի ազդեցությունը, որին նա պատկանում է: Եվ մարդը խմբում ընդգրկված լինելու հանգամանքը համարում է նորմալ լինելու չափանիշ:

ԼԻՆԵԼ ԱՄԵՆ ՏԵՂ ԵՎ ԱՄԵՆ ԻՆՉՈՒՄ

Ամեն ինչում եւ ամեն տեղ լինելու միտումը մարդուն ստիպում է ենթարկվել ոչ նորմալ, իռացիոնալ նորմերին: Հայաստանում բավական տարածված երեւույթ է ոչ մեկից հետ չմնալն ու Նոր տարին տոնելը, որդու կամ աղջկա հարսանեկան արարողությունը` անմիտ պարտքեր անելով, վարկեր վերցնելով: Մարդիկ գիտակցում են, որ դա հիմարություն է, սակայն ոչինչ չեն կարողանում անել: Ո՞ւմ է դա հաճելի եւ ինչո՞ւ: Ընկերներից եւ հարազատներից ոչ մեկն իրեն չի դատապարտի, եթե մարդը հրաժարվի այդ անհեթեթ մտքից: Քանի որ մարդն իսկապես մոտակա մի քանի տարում պետք է իրեն զրկի ամեն ինչից պարտքերը փակելու համար: Սոցիալական միջավայրում նորմատիպ իռացիոնալ վարքը դառնում է նորմալ: Մարդն ապրում է այն զգացողությամբ, որ իրեն անընդհատ գնահատում են, իսկ դրական գնահատականին արժանանալու համար նա հաճախ շատ անմիտ քայլեր է անում: Երբեմն ոչնչից հետ չմնալու մոլուցքը հիվանդագին բնույթ է ստանում: Այն մարդիկ, ովքեր չափազանց կախված են շրջապատից եւ նրա գնահատականից, կորցնում են իրենց «ես»-ի ամբողջականությունը:

Լիարժեք նորմալ վիճակ գոյություն չունի, մեզանից յուրաքանչյուրն ինչ-որ բանով անպայման տարբերվում է դիմացինից, ուստի դիմացինին ամեն ինչով նմանվելու մոլուցքը սեփական «ես»-ը կորցնելու ամենաարդյունավետ ճանապարհն է:

ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՆՁԻՆ ՀԱԿԱՌԱԿ

Մեզանից շատերը մտածում են, որ նորմերին հետեւել նշանակում է լինել պաշտպանված: Կարծես թե մենք ապահովագրվում ենք սխալներ թույլ տալուց: Մեզանից յուրաքանչյուրն ունի իր սեփական ուղին, եւ մենք այն չենք կարող անցնել, եթե սեփական որոշումներ չկայացնենք:

Շատերը վախենում են լինել տարբերվող, լինել անհատականություն եւ լինել այնպիսին, ինչպիսին կան: Վախենում են արտահայտել իրենց հույզերը, դրանք ավելի ու ավելի են ճնշում միջավայրի կողմից ընդունված լինելու համար: Որպեսզի ավելի վստահ լինենք, մենք փորձում ենք լինել այնպիսին, ինչպիսին մյուսներն են: Սակայն ավելի կարեւոր է արտահայտել սեփական անհատականությունը, անկրկնելի լինելու հանգամանքը:

ԹԵՎԱՎՈՐ ՄՏՔԵՐ

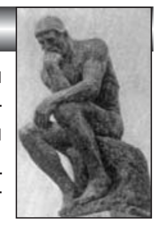

* Չպետք է վիրավորվել նրանցից, ովքեր մեզանից թաքցնում են ճշմարտությունը, քանի որ ինքներս էլ հաճախ մեզանից թաքցնում ենք այն:

* Անգործության մեջ ամենադժվարն այն է, որ չես կարողանում ընդհատել ու հանգստանալ:

* Բարությունը կարիք է զգում ապացույցների, իսկ գեղեցկությանը դրանք պետք չեն:

* Հաճախ եռանդի պակասությունը համբերության տեղ են դնում:

* Ընկեր ունենալու միակ միջոցը այդպիսին լինելն է:

* Մենք հեշտությամբ մոռանում ենք մեր սխալները, երբ նրանք հայտնի են լինում միայն մեզ:

* Ինչպես կարող ենք պահանջել, որ մեկ ուրիշը մեր գաղտնիքը պահի, երբ ինքներս պահել չգիտենք:

* Եթե չի կարելի չխոսել այն մասին, ինչի մասին որ ասել են նախկինում ուրիշները, ապա պետք է փորձել ասել այդ նրանցից ավելի լավ:

* Բավական չէ առողջ միտք ունենալ, կարեւորը դրանից հմտորեն օգտվելն է:

* Այնտեղ, որտեղ թագավորում է ուժը, բանականությունը լռում է:

²ÜºÎ¸àîÜºð

** Չինական ռեստորանում ճաշը պատրաստում են ոչ միայն թուրքմենները, այլ հենց իրենք` ուզբեկները:*

** - Ահա այս դեղատանը վաճառվում է հղիությունը որոշելու թեստ` ընդամենը` հիսուն դրամով:*

- Երեւի դա երիցուկ է:

** Արձակուրդները խորհրդարանում ավարտվեցին: Հանգստացած պատգամավորները վերադարձան անգործության:*

** - Ես այնքան եմ վաստակում, որ հանգիստ կարող եմ պահել նույնիսկ քեզ նման երեք կին:*

- Հիանալի է: Ուրեմն այսօրվանից մեզ հետ կապրեն իմ մայրն ու տատիկը:

** Կյանքը տրվում է միայն մեկ անգամ, եւ պետք է այնպես ապրել, որ այնտեղ` վերեւում, գժվեն ու ասեն. «Դե՛, կրկնիր»:*

** - Սուրե՛ն, ինչո՞ւ ես այդքան նյարդային:*

- Դե՛, բաժանվում եմ... Չգիտեմ` ինչպես այդ մասին հորս ասեմ...

- Ինչո՞ւ:

- Ախր ես նրան դեռ չեմ էլ ասել, որ ամուսնացել եմ...

** Մեր գյուղը վայրենի էր: Առաջին` ոչ հայհոյախառն բառը ես լսել եմ... բանակում:*

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԱՐՑԱԽ. Փաստեր, իրադարձություններ

«ՎՐԱՍՏԱՆԻ», ԱՐՄԵՆՊՐԵՍԻ, ՊԱՆԱՐՄԵՆԻԱՆԻ ԵՒ ԿԱՎԿԱԶՊՐԵՍԻ ՆՅՈՒԹԵՐՈՎ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏԸ՝ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆՈՒՄ

Հայաստանի վարչապետ Տիգրան Սարգսյանի գլխավորությամբ, տեղի է ունեցել Հայաստանի կառավարության հերթական նիստը, որտեղ վարչապետը հանդես է եկել քաղաքական հայտարարությամբ՝ այդ կերպ արձագանքելով Հայաստանի վերահսկիչ պալատի հաշվետվությանը:

Տիգրան Սարգսյանն ասել է, որ ինքը խիստ շահագրգռված է, որպեսզի պալատի բացահայտումներն անհապաղ հանձնվեն իրավապահ մարմիններին, որպեսզի օրենսդրորեն սահմանվի պալատի հաշվետվության ներկայացման կանոնակարգը: Վարչապետը նաեւ նախարարներին հանձնարարել է անպատասխան չթողնել Վերահսկիչ պալատի մեղադրանքները:

Անդրադառնալով սոցիալական ապահովության պետական ծառայության գործունեությանը՝ նշվել է, որ այն հիմնովին բարեփոխվել է, եւ դա զգացել են տասնյակ հազարավոր մարդիկ:

Հայաստանի կառավարությունը համաձայնություն է տվել Հայաստանի Հանրապետության եւ Վրաստանի կառավարությունների ստորագրած բնածին ու տեխնածին բնույթի արտակարգ իրավիճակների կանխման եւ դրանց հետեւանքների վերացման բնագավառում համագործակցության համաձայնագրում փոփոխություններ կատարելու արձանագրության կնքման առաջարկությանը:

Նիստում սահմանվել է Հայաստանի մաքսային սահմանով ֆիզիկական անձանց կողմից «ժամանակավոր ներմուծում», «ժամանակավոր արտահանում», «Վերաներմուծում», «Վերաարտահանում» մաքսային ռեժիմներով անձնական օգտագործման ավտոմեքենաների, ինչպես նաեւ միջպետական կանոնավոր ու ոչ կանոնավոր ուղեւորափոխադրում իրականացնող տրանսպորտային միջոցների տեղափոխման եւ մաքսային ձեւակերպման պարզեցված կարգը:

Վերը նշված օրինագծերը եւ կառավարության եզրակացությունը սահմանված կարգով կներկայացվեն Հայաստանի Ազգային ժողով:

ԿՄԱՍՆԱԿՑԵՆ «ՀԱԶԱՐԱՄՅԱԿԻ ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐ» ԾՐԱԳՐԵՐԻՆ

«Հազարամյակի մարտահրավեր» հիմնադրամի շահառու դառնալու համար Հայաստանին մնում է շտկել միայն կոռուպցիայի դեմ պայքարի ցուցանիշը:

Այս մասին «Ազատություն» ռադիոկայանին տված հարցազրույցում նշել է Հայաստանի վարչապետ Տիգրան Սարգսյանը՝ հավելելով, որ մյուս բոլոր ցուցանիշերին Հայաստանն արդեն համապատասխանում է: ««Հազարամյակի մարտահրավերներ» ծրագրի գործունեությունը Հայաստանում դադարեցվեց այն պատճառով, որ Հայաստանը չէր համապատասխանում որոշակի չափանիշի: Այդ չափանիշն արդեն շտկվել է: Մնացել է միայն կոռուպցիայի դեմ պայքարի ցուցանիշի վերականգնումը, որից հետո մենք նորից կդառնանք հիմնադրամի շահառու»,- ասել է վարչապետը: «Հազարամյակի մարտահրավերներ» կորպորացիայի հայաստանյան ծրագիրը ավարտվել է 2011 թվականին: 2006 թվականին սկսված ծրագրով Հայաստանում կատարվել է մոտ 177 մլն դոլարի ներդրում: «Հազարամյակի մարտահրավերն» ամենամեծ ներդրումն է կատարել Հայաստանի ոռոգելի գյուղատնտեսության համակարգում: Ծրագրից օգտվել է 350 գյուղական համայնքների մոտ 400 հազ. բնակիչ:

ԱՐՏԱՀԱՆՄԱՆ ԾԱՎԱԼՆԵՐՆ ԱՎԵԼԱՑԵԼ ԵՆ, ՆԵՐՄՈՒԾՄԱՆԸ՝ ՆՎԱԶԵԼ

Հայաստանում 2013-ի հունվար-մայիսին, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ, արդյունաբերական ու գյուղատնտեսական համախառն արտադրանքի ծավալներն ավելացել են, համապատասխանաբար՝ 8 եւ 1,3 տոկոսներով:

Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալներով՝ Հայաստանում 2013-ի առաջին հինգ ամիսներին, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ, 4,3 տոկոսով ավելացել է առեւտրաշրջանառությունը:

Հայաստանում այս տարվա հունվար-մայիսին, 2012-ի նույն ժամանակահատվածի համեմատ, արտահանման ծավալներն ավելացել են 9,2 տոկոսով՝ կազմելով 231 միլիարդ 100 միլիոն դրամ: Ներմուծման ծավալները նշված ժամանակահատվածում կազմել է 674 միլիարդ 300 միլիոն դրամ՝ 2012-ի առաջին հնգամսյակի համեմատ նվազելով 2,6 տոկոսով: Շինարարության ծավալները 2013-ի առաջին հնգամսյակում, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ, 8,8 տոկոսով նվազել են՝ կազմելով 89 միլիարդ 85 միլիոն 900 հազար դրամ:

Հայաստանում տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը 2013թ. հունվար-մայիսին, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ, ավելացել է 5,3 տոկոսով:

ԱՋԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ՝ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

Հայաստանի Ազգային ժողովի առողջապահության, մայրության, մանկության հարցերի մշտական հանձնաժողովի անդամները հունիսի 19-ին հանդիպել են Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության եվրոպական տարածաշրջանային գրասենյակի տնօրեն Ժուժաննա Ջակաբի հետ:

Ժուժաննա Ջակաբը ներկայացրել է իրենց հիմնական խնդիրները եւ այցի հիմնական նպատակը: Ժուժաննա Ջակաբի խոսքով, իրենց այցի հիմնական նպատակներից է նաեւ առողջապահության ոլորտում աջակցել օրենսդրական նախաձեռնություններին, համագործակցել Ազգային ժողովի հետ:

Նա ասել է, որ ԱՀԿ-ի Բարսելոնայի գրասենյակը պատրաստ է աջակցել Հայաստանին առողջապահության բնագավառի ֆինանսավորման եւ արդյունավետ համակարգի ձեւավորման հարցում: Նրա համոզմամբ՝ հիմնական շեշտը պետք է դնել հիվանդությունների արագ կանխարգելման եւ վաղ հայտնաբերման, հանրային առողջապահական ծրագրերի իրագործման վրա՝ կարեւորելով ծխախոտի դեմ պայքարի միջոցները:

Հանդիպման ընթացքում, կողմերը քննարկել են առողջապահության բնագավառին առնչվող բազմաթիվ հարցեր:

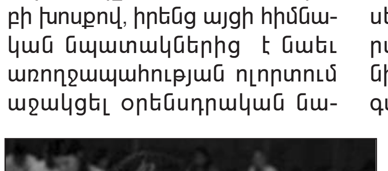

ԲԱՐՁՐ ԵՆ ԴԻՄՈՐԴՆԵՐԻ ՔՆՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ

Հայաստանի կրթության եւ գիտության նախարար Արմեն Աշոտյանը հունիսի 21-ին այցելեց Ավան վարչական շրջանի թիվ 170 ավագ դպրոցում տեղակայված քննակենտրոն՝ շրջեց քննասենյակներով, զրուցեց դիմորդների եւ նրանց ծնողների հետ:

ԿԳ նախարարը նշեց, որ այս տարի արձանագրվել են մեծ քանակությամբ բարձր գնահատականներ հումանիտար առարկաներից: «Հաջորդ տարի, ԳԹԿ-ի հետ կանցկացնենք նախապատրաստական աշխատանքներ՝ շտեմարանների բազան ավելացնելու եւ դրանցում փոփոխություններ անելու հետ կապված»,- ասաց նա:

Միասնական քննությունների արդյունքները կամփոփվեն հուլիսի 15-ին:

Հունիսի 21-ին «Քիմիա» եւ «Հայոց պատմություն» առարկաների քննությամբ ավարտվեց պետական ավարտական եւ միասնական քննությունների առաջին փուլը: Հունիսի 25-ից հուլիսի 8-ը կկայանան դիմորդների բանավոր քննությունները:

ՄԵԿՆԱՐԿԵՑ «ԱՐԻ ՏՈՒՆ» ԾՐԱԳՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՒԼԸ

Հայաստանի Սփյուռքի նախարարությունում հունիսի 17-ին կայացել է Սփյուռքի երիտասարդների՝ Հայաստան ճանաչողական այցելությունների «Արի տուն» ծրագրի 2013թ. առաջին փուլի բացումը:

«Արի տուն» ծրագիրն այս տարի իրականացվելու է հունիսի 16-ից օգոստոսի 31-ը՝ 8 փուլով: Այս տարի ծրագրի մասնակիցների համար կազմակերպվելու են հայոց լեզվի արագացված դասընթացներ: Ինչպես նախորդ տարի, այս տարի եւս ծրագիրն ունի 4-օրյա ճամբարային ծրագիր Աղավնաձորում: Ճամբարային օրերին կիրականացվի ակտիվ հանգստի, ժամանցի եւ ճանաչողական միջոցառումների ծրագիր, կանցկացվեն հանդիպումներ պետական այրերի, մշակույթի անվանի գործիչների հետ, կկազմակերպվեն ազգային երգի ու պարի, հայրենագիտության դասեր, մարզումներ, սպորտային այլ միջոցառումներ:

«Արի տուն» ծրագրի 2013թ. առաջին փուլին մասնակցում է շուրջ 90 երիտասարդ՝ աշխարհի 10 երկրից:

ՇՔԱՆՇԱՆՆԵՐԻ ՀԱՆՁՆՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԷՋՄԻԱԾՆՈՒՄ

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում՝ «Վաչէ եւ Թամար Մանուկյան» մատենադարանի շենքում, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ծայրագույն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի հանդիսապետությամբ, տեղի է ունեցել Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ եկեղեցու շքանշանների հանձնման արարողություն: Իրենց ազգօգուտ եւ եկեղեցանվեր գործունեության համար Հայ եկեղեցու «Սուրբ Ներսես Շնորհալի» պատվո բարձր շքանշանի են արժանացել Լազար Սուքյանը եւ Լաուրա Հարությունյանը: Հայրապետական սրբատառ կոնդակների ընթերցումից հետո, Վեհափառ Հայրապետը Լազար Սուքյանին եւ Լաուրա Հարությունյանին է հանձնել «Սուրբ Ներսես Շնորհալի» պատվո շքանշաններ:

ԱՐԱՄ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՀԱՆԴԻՊԵԼ Է ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՀԵՏ

Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Առաջինը հունիսի 15-ին հանդիպել է Լիբանանի նախագահ Միշել Սուլեյմանի հետ: Հանդիպմանը ներկա էր նաեւ հունիսի 12-14-ին Անթիլիասի Մայրավանքում գումարված Ազգային ընդհանուր ժողովին մասնակցող թեմական առաջնորդների ու ժողովականների 30 հոգուց բաղկացած պատվիրակությունը:

Ազգային ընդհանուր ժողովի ներկայացուցիչների հետ հանդիպումից անմիջապես հետո, Վեհափառ Հայրապետը պատգամավոր Հակոբ Բագրատունու ներկայությամբ, առանձին խորհրդակցություն է ունեցել նախագահի հետ Լիբանանի այժմյան կացությանն առնչվող հարցերի շուրջ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾԽԱԽՈՏԸ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է 22 ԵՐԿՐՈՒՄ

Հայաստանից սիգարետի, սիգարիլաների եւ սիգարների արտահանման ծավալները 2013-ի առաջին եռամսյակում, նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ, ավելացել է 5 անգամ:

Ինչպես տեղեկացրին պետական եկամուտների կոմիտեից, 2013-ի առաջին եռամսյակում Հայաստանից 1 միլիարդ 900 միլիոն 300 հազար հատ ծխախոտային արտադրանք է արտահանվել՝ 2012-ի 378 միլիոն 800 հազար հատի դիմաց: 2013-ին մինչ այժմ արտահանված ծխախոտային արտադրանքի ընդհանուր մաքսային արժեքը գերազանցել է 21 միլիոն դոլարը:

«Գրանդ Տոբակո» ընկերության մամուլի քարտուղար Վահրամ Բրուտյանը տեղեկացրել է, որ 2013-ին ծրագրվում է կրկնապատկել 2012-ին Հայաստանից արտահանված ծխախոտային արտադրանքի ծավալները: Հայկական ծխախոտը վաճառվում է աշխարհի 22 երկրում:

ԳԱԶ՝ ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԻԱՅԻ ԴԻՄԱՑ

Իրանը ավելի քան 1,5 մլրդ խոր.մ գազ է փոխանակել Հայաստանի էլեկտրաէներգիայի հետ վերջին վեց տարվա ընթացքում:

Իրանի գազային ազգային ընկերությունը (NIGC) նշել է, որ 2007-2012 թվականներին 1,558 մլրդ խոր.մ իրանական գազ է փոխանակվել Հայաստանի տրամադրած էլեկտրաէներգիայի դիմաց:

Անցած տարի Իրանը 481 մլն խոր.մ գազի փոխանակում է իրականացրել հարեւան երկրների հետ: Ամենամեծ փոխանակումը հարեւան երկրներից Իրանը կատարել է Հայաստանի հետ՝ նախորդ վեց տարիների ընթացքում:

Հունիսի 12-ին Մեծ Բրիտանիայի էներգետիկ հսկա համարվող BP ընկերությունը Իրանը դասել է աշխարհում գազի լավագույն պաշարները տնօրինող երկրների թվին՝ իր 33.6 տրիլիոն խոր.մ պաշարներով:

Իրանը փորձում է մեծացնել գազի արտադրությունը՝ ներգրավելով օտարերկրյա եւ տեղական ներդրողների:

ՆՎԱԶՈՒՄ Է ԽՄԵԼՈՒ ՋՐԻ ՍԱԿԱԳԻՆԸ

Հայաստանի հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովը հունիսի 21-ի նիստում որոշեց սպառողներին խմելու ջրի մատակարարման, ջրահեռացման եւ կեղտաջրերի մաքրման մանրածախ ծառայությունների մատուցման սակագները գումարային մեծությամբ սահմանել 170,256 դրամ՝ գործող 174,059-ի դիմաց: Միաձայն ընդունված որոշումն ուժի մեջ կմտնի 2013-ի հուլիսի 21-ից:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

ՀՈՒՆԻՍ

23.06.2013. Տոն Սուրբ Աստվածածնի տուփի գյուտի

Ավանդության համաձայն, Սուրբ Աստվածածնի տուփը, որտեղ պահվել է Տիրամոր գլխանոցը, հայտնաբերել են երկու հույն իշխաններ, ովքեր, Երուսաղեմ ուխտի գնալիս, Գալիլիայում մի հրեա կնոջ մոտ տեսնում են տուփը, որի զորությամբ հիվանդներ էին բժշկվում: Տուփը փոխելով իր կրկնօրինակով՝ երիտասարդներն այն բերում են Կոստանդնուպոլիս եւ հանձնում պատրիարքին: Պատրիարքը տուփը զետեղում է Սուրբ Աստվածածին եկեղեցում եւ հաստատում Սուրբ Աստվածածնի տուփի գյուտի տոնը:

25.06.2013. Հիշատակ Զաքարիա մարգարեի

Զաքարիա մարգարեն աստվածաշնչյան 12 փոքր մարգարեներից է: Աստվածաշնչում 14 գլուխներից բաղկացած նրա գիրքն ամենամեծն է փոքր մարգարեների գրքերից:

ՈՒԿՐԱԻՆԱՅԻ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՐՆՈՊՈԼԻ ԱԶԳԱՅԻՆ - ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԸ

Հ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Մ Է

2013/2014 ուսումնական տարվա ընդունելություն հետեւյալ մասնագիտությունների եւ մասնագիտացումների գծով.

Մագիստրոսի որակավորմամբ՝

«Ֆինանսներ եւ վարկ»

«Հաշվառում եւ աուդիտ»

«Համակարգչային համակարգեր եւ ցանցեր»

Ուսման տեւողությունը՝ 1 տարի - առկա կրթաձեւով:

Բակալավրի որակավորմամբ՝

«Ֆինանսներ եւ վարկ» ***(բանկային գործ)***

«Ֆինանսներ եւ վարկ» ***(մաքսային գործ)***

«Հաշվառում եւ աուդիտ» ***(տնտեսական գործունեության իրավական պաշտպանություն)***

«Համակարգչային համակարգեր եւ ցանցեր»

Ուսման տեւողությունը՝ 4 տարի - առկա եւ հեռակա կրթաձեւով:

Կրտսեր մասնագետ որակավորմամբ՝

«Հաշվապահական հաշվառում»

«Համակարգչային համակարգեր եւ ցանցեր» մասնագիտություններով, որտեղ ընդունվում են 9-րդ դասարանի ավարտական վկայականով:

Ուսման տեւողությունը, համապատասխանաբար՝ 2 տարի 10 ամիս եւ 3 տարի 10 ամիս - առկա կրթաձեւով:

Շրջանավարտները ուսումը կշարունակեն համալսարանի 2-րդ կուրսից, գերազանց առաջադիմություն ցուցաբերածները 3-րդ կուրսից՝ համապատասխան մասնագիտությամբ:

Մասնաճյուղի շրջանավարտներն ստանում են Ուկրաինայի Տերնոպոլի ազգային տնտեսագիտական համալսարանի պետական դիպլոմ, որը ճանաչվում է աշխարհի 82 երկրում:

Տեղեկությունների համար դիմել՝ ՀՀ, ք. Երեւան, Ավան, Աճառյան 31 հեռ. (+374 10) 61-22-02, 61-30-10, 62-29-69 (Երեւան), 5-74-21-31-81 (Թբիլիսի)

e-mail: erfiltanx@yahoo.com www.eftneu.am

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

ՎԵՊ «ԿՈՐՈՒՍՅԱԼ ԵԴԵՄԻ»

Այս օրերին Թբիլիսիի «Մծիգնոբարի» հրատարակչությունը լույս է ընծայել վիրահայ բանաստեղծ, ծնունդով Նինոծմինդայի շրջանի Հեշտիա գյուղից, ԽՍՀՄ, Վրաստանի, Հայաստանի գրողների միությունների անդամ Վիկտոր Հովսեփյանի (1947-1996) «Կորուսյալ Եդեմ, կամ որտեղից է սկսվում Արաքսը» վեպը: Հեղինակի մահից 17 տարի անց, գիրքը տպագրման է պատրաստել Վիկտոր Հովսեփյանի այրին՝ Թերեզա Հովսեփյանը, ծանոթագրել, բառարանը կազմել է բանաստեղծի դուստրը՝ Գիսանե Հովսեփյանը, խմբագրել է ՎՀԳ «Վերնատուն» միության նախագահ Գեւորգ Սնխչյանը: Գրքի տպագրման աշխատանքը հովանավորել է հեղինակի որդին՝ Սահակ Հովսեփյանը (Մյունխեն, Գերմանիա):

Գրող-բանաստեղծը գրքում գեղարվեստորեն վեր է հանել Կարնո հայության տեղահանության պատմությունը, Մայր Արաքսը կերպավորվել է նրա ողջ երկարությամբ՝ սկսած հակառակ ծայրից (հակառակը՝ պայմանականորեն): Ամբողջ վեպն է «ճիգ անում հաղթահարել» Արաքսի հոսանքը, որպեսզի, ինչպես գրում է բանաստեղծը, «հասնի Բյուրակնյա աշխարհում մնացած գյուղ, հասնի Գոմցենց Գեւորգի առասպելական ախոռի հիմնաժայռի ճեղքից բխացող ակնաղբյուրին, բյուր ակունքներից մեկին... Մայր Արաքսի ստնտու ակունքներից մեկին...»

Վ.Հովսեփյանը պատմությունն ու գեղարվեստը ներդաշնակ է միավորում, ինչը բնորոշ է ասքային պատումին: Ազգային հիշողությունը փոխվում է պատումային-բանահյուսական մեղեդու, ապա՝ կենդանի կյանքի:

Իր նոր գրքով հեղինակը մեզ հրավիրում է բնիկ պատմության եւ աշխարհագրության սահմաններ, դեպի Արաքսի «այն կողմը», ասել է թե՝ գեղարվեստորեն հիանալի կերպով պատճառաբանված հայոց ինքնության միակ եւ ճիշտ «կողմը»: Մեր հիշողություններն «այնտեղից» ամեն ինչ բերել-փոխադրել են: Հերթը գրողինն է. արյան հիշողությունը ապրելու ներկան հետդարձի է կոչում:

ՆՈՐԱՅՐ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

ՍՊՈՐՏ ՍՊՈՐՏ ՍՊՈՐՏ

ՖՈՒՏԲՈԼ. ԽԱՂԱԴԱՇՏՈՒՄ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՉԵՄՊԻՈՆՆԵՐՆ ԷԻՆ

Բորիս Պայճաձեի անվան մարզադաշտում կայացավ ընկերական հանդիպում Վրաստանի չեմպիոն Թբիլիսիի «Դինամոյի» եւ Հայաստանի չեմպիոն Գյումրու «Շիրակի» միջեւ: Մրցամարտն ավարտվեց ոչ-ոքի՝ 1:1:

Հաշիվը 10-րդ րոպեին բացեց «Շիրակի» հարձակվող, աֆրիկացի Ֆոֆանա Բեկոն: Պատասխան գնդակը 64-րդ րոպեին խփեց Գիորգի Պապավան:

Խաղի ավարտից հետո, երկու թիմերի երկպագուների միջեւ տեղի է ունեցել միջադեպ: Այն հնարավոր է եղել հարթել ոստիկանների եւ մարզադաշտի անվտանգության աշխատակիցների միջամտության արդյունքում: Վրացական «Դինամո» ակումբի մամուլի պատասխանատու Մամուկա Կվարացխելիան պաշտոնապես ափսոսանք է հայտնել տեղի ունեցած միջադեպի առիթով, իսկ «Շիրակ» ֆուտբոլային ակումբն ընդունել է ներողությունը:

Հուլիսին երկու թիմերն էլ կմասնակցեն չեմպիոնների լիգայի որակավորման փուլին:

ՍՈՒՍԵՐԱՄԱՐՏ. ՀՈՒՇԱՄԱՐՑԱՇԱՐ ՀՅՈՒՐԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ

Քութայիսիում ավարտվեց սուսերամարտի ամենամյա միջազգային մրցաշարը՝ նվիրված Վրաստանի վաստակավոր մարզիչ Գ.Չիկովանու հիշատակին:

Կանանց շրջանում աչքի ընկավ 18-ամյա թբիլիսցի Նուցա Յագորաշվիլին (սուսեր):

Քութայիսիում մարզասուսերի մրցումներում հաղթեց հայաստանցի Էմմա Պողոսովան, իսկ թրասուսերի մրցումներում՝ թբիլիսցի Անի Ապրասիձեն:

Տղամարդկանց շրջանում ոսկե մեդալներ նվաճեցին Վրաստանի ներկայացուցիչները. Լուկա Գագանիձեն (սուսեր), Միքայել Միքայելյանը (մարզասուսեր) եւ Նիկոլոզ Բարաթաշվիլին (թրասուսեր):

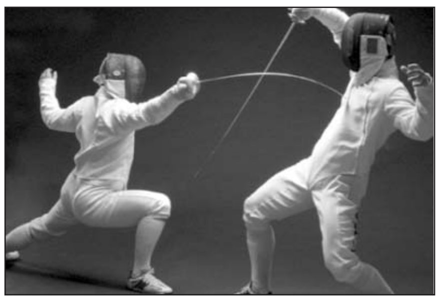

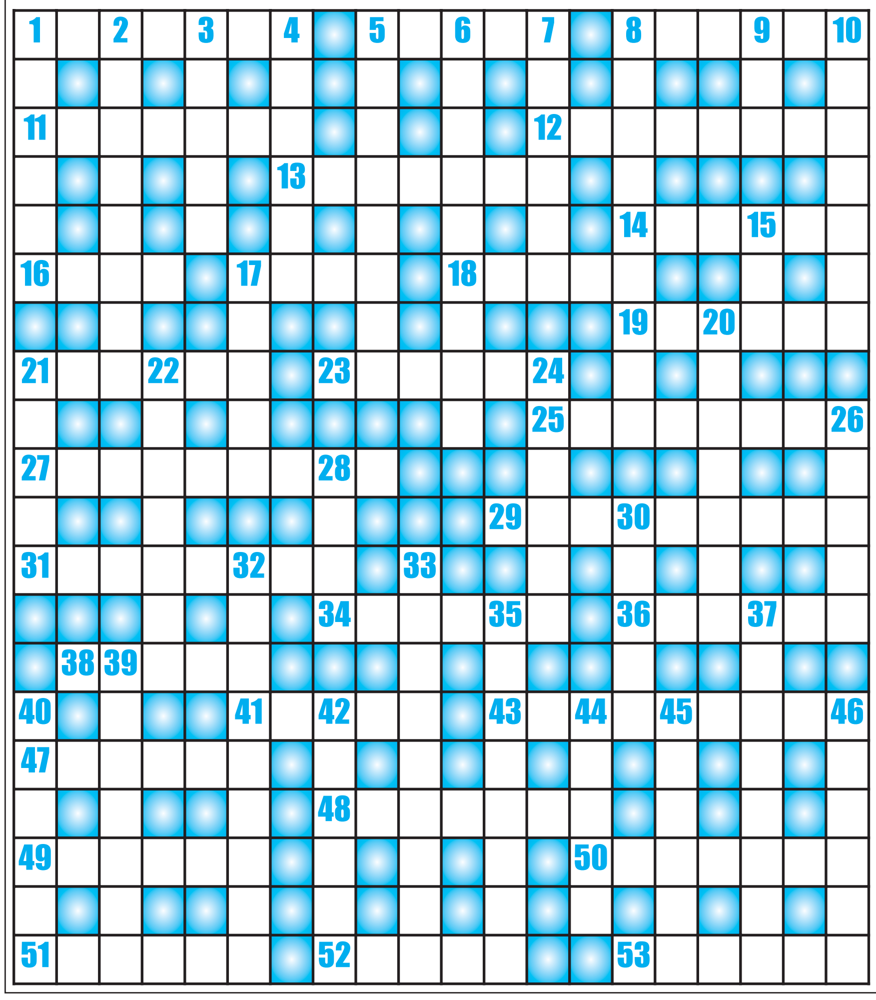

Խ Ա Չ Բ Ա Ռ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ. 1.Գետնի երեսին փռվող բույս: 5.Փակող հարմարանք: 8.Պետության դիվանագիտական ելույթ՝ ուղղված այլ պետության: 11.Գյուտարար, նորարություն ստեղծող: 12.Բլիթի տեսակ: 13.Նյութի մանրագույն մասնիկ: 14.Հայուհու անուն: 16.Շտապ, ոչ կամաց: 17.Բանկում պահվող իր, որի դիմաց գումար է տրվում: 18.Երեխայի օրորոցային: 19.Աղջնակի խաղալիք: 21.Մխիթար ...: 23.Նախադասության գլխավոր անդամ: 25.Ունի վեց նիստ: 76.Լարի վրայով քայլող, խաղացող: 29.Նկարիչ Մինասի նկարների ոճ: 31.Պատերազմում թիկունքի կռվողը: 34.Արեւ, արփի, արեգ: 36.Վրաց գրող Ռ.Միշվելաձե. «Երբ ...ն էլ ցամաքեց»: 38.«..., ..., իմ ճախարակ»: 41.Հայ ու վրացի ժողովուրդները: 43.Դասարանի մեծ «տետրը»: 47.Խմորից սարքած հայկական մթերք: 48.Անապատ Չիլիում: 49.Քաղաք Հայաստանում: 50.Երաժշտական գործիք: 51.Լուր բերող, լուր տվող հաղորդում: 52.Կրծող կենդանի: 53.Մաշված, ծակ-ծակ, նաեւ տգետ (թբիլիսյան բրբ.):

ՈՒՂՂԱՀԱՅԱՑ. 1.Պետություն, պարանոց, ջրանցք Ամերիկայում: 2.Աստվածամայր: 3.Վրացական ազգային ...: 4.Գույն: 5.Լարախաղացի օգնականը: 6.Կարմիր գլխարկը տանում էր տատիկին: 7.Քիմիական գործվածքի տեսակ: 8.Թռչնի ձագը: 9.Ղազախական լեռնային գյուղ: 10.Շրթունքների ներկ: 15.Ճապոնիայի դրամական միավորը: 17.Հաղորդավար, շոումեն ... Աղախանյան: 20.Հարեմ, կանանց հարկաբաժին: 21.Հայաշատ քաղաք Սիրիայում (այժմ՝ հայաթափված): 22.Վիրահայ գրող Սոս Սիմավորյանի ծննդավայրը: 24.Ուժեղ երկրաշարժից հետո մնացածը: 26.Հասակ, ապրած տարիները: 28.Դրամատուրգ ... Աղասարյան: 30.Պետության կողմից տրված օգնություն: 32.Զարդի վրա արված նկար: 33.Գյումրին նախկինում: 35.Անկիրթ, անուսում: 37....ություն որեւէ սուրբ վայր: 39.Հյուսիսային եւ Հարավային ...: 40.Քաղաք Ֆրանսիայում: 42.Ծառատեսակ: 44.Վերջերս Վրաստանում շատ օգտագործվող շինանյութ: 45.Թուրքիայի «սիրտը»: 46.Ժիր, առույգ, ուրախ:

Կազմեց ԱՆՆԱ ՍԱՐԻԲԵԿՅԱՆԸ

ՆԱԽՈՐԴ ՀԱՄԱՐԻ ԽԱՉԲԱՌԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ. 6.Կաքավ: 8.Պրադո: 10.Վիշտ: 11.Հոր: 13.Օրգան: 14.Առաքինի: 16.Ակոս: 17.Կոշ: 18.Օսկար: 20.Լանա: 21.Տիկ: 22.Ծմակ: 26.Արազ: 28.Սատար: 31.Տուն: 32.Կոճ: 34.Սոյա: 35.Եզակի: 36.Ծնող: 38.Աղբ: 41.Զենք: 43.Սամարա: 45.Աստղ: 48.Կող: 49.Լեզու: 52.Երախ: 53.Ծառ: 54.Սեր: 55.Զգալ: 56.Դար: 57.Գիլա: 58.Կիեւ: 59.Կավ: 60.Միգ:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԱՑ. 1.Պատրաստ: 2.Սվին: 3.Ապտակ: 4.Փալաս: 5.Մոհիկան: 7.Ավազակ: 9.Շրիշակ: 12.Ոնոն: 15.Ռոտարու: 19.Կինտո: 23.Մատաղ: 24.Կանեփ: 25.Նրան: 27.Ձոկ: 29.Ասեղ: 30.Այծ: 32.Կառե: 33.Ճիտք: 37.Որակ: 39.Բատրակ: 40.Նաղարա: 41.Զալ: 42.Նազելի: 44.Մոծակ: 46.Սեգ: 47.Ղալի: 50.Եսիմ: 51.Ուրագ:

Խմբագիր՝ ՎԱՆ ԲԱՅԲՈՒՐԴՅԱՆ

Մեր հասցեն՝ Թբիլիսի 0105
Գ.Աթոնելի փ. 5 Հեռ. 2990-739, 2990-774
www.vrastan.ge skype: VRASTAN-1920
E-mail: vrastan@caucasus.net

Գրանցման վկայական
№ 4 4 - 1439
«ԿՈԼՈՐ» հրատարակչություն

"ВРАСТАН"
Тбилиси, Грузия
<VRASTAN>
Georgia, Tbilisi
Индекс 66445